

10. 28.

1111-3139-74

BENESTADS BÄCKAR

DISPOSITIONS- OCH SKÖTSELPLAN

Dispositions- och skötselplan för naturreservatet Benestads backar

På uppdrag av skogsvårdsstyrelsen har fil kand Gösta Regnell, avdelningen för ekologisk botanik vid Universitetet i Lund, genomfört en naturvårdsinventering och upprättat förslag till skötselplan för naturreservatet Benestads backar. Arbetet har skett under överinseende av professor Nils Malmer och fil lic Göran Mattiasson. Inventeringen genomfördes under 1973 och skötselplanen färdigställdes under våren 1974. Planen omfattar jämväl reservatets närmaste omgivning-
ar, vars skötsel är betydelsefull av flera skäl. Då emellertid åtgär-
derna utanför reservatet inte bekostas av vårdanslaget, har denna
sammanställning utförts av John-Erik Nilsson, Skogsvårdsstyrelsen, som
begränsat planen till naturreservatet. De åtgärder som är föreslagna
utanför reservatet kommer förhoppningsvis att kunna utföras med AMS-
medel.

Gentemot den ursprungliga planen har någon mindre ändring skett i
samråd med planförfattaren samt utförts en ekonomisk flerårsplan.

1. Allmän beskrivning och målsättning för områdets skötsel jämte föreskrifter.

1.1

Allmän beskrivning.

1.1.1

Data

Benämning:	Benestads backar
Fridlysningstidpunkt:	1961-06-26
Areal:	5.7 ha
Kommun:	Tomelilla
Socken:	Benestad
Läge:	200 m väster Benestads kyrka på Fyleåda- lens nordsluttning
Top karta:	1DNO
Ekonomisk karta:	84
Markägare:	Christinehofs fideikomiss
Förvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen

1.1.2

Fridlysningsföreskrifter

1. Förbud mot bebyggelse, väganläggning, täkt av sten, grus eller kalk, schaktning av alla slag, skogsplantering, dränering samt konstgödsling.
2. Förbud mot camping, nedskräpning, uppgrävning av växter, plockning av blommor, störning av djurliv

3. Fridlysningen innebär ej förbud mot betesgång på området, och ej heller förbud mot att röjningar i buskagen vid behov företagas.

Enär området ur såväl geologisk som botanisk synpunkt har ett mycket starkt värde, fridlyser länsstyrelsen jämlikt 5 § naturskyddslagen detsamma såsom naturminne.

1.2 Allmän målsättning

1.2.1 Reservatet

Länsstyrelsen i Kristianstads län fridlyste det nuvarande reservatet den 26 juni 1961 "enär området ur såväl geologisk som botanisk synpunkt har ett mycket starkt värde".

När det gäller geologin syftar man givetvis på kalktuffsförekomsten; reservatsgränsen lades också så nära runt kalktuffen som möjligt. Tuffen (eller resterna av den) får nu anses tillfredsställande skyddad. Erosionen är visserligen stark, men kommer ej att skada mycket inom överskådlig tid.

De botaniska värdena är däremot känsligare och kräver skötsel.

Benestads extremrikkärr är ett klart riksintresse p g a sin allmänna utformning och floristiska särprägel med bl a många sydliga och sydostliga arter. De måste därför skyddas mot uttorkning och vegetationsförändringar. Även den stäppartade torrängen är väl utvecklad på Benestads backar och utomordentligt värdefull.

Skötselförslaget bygger på en hög värdering av de nämnda samhällena och prioriterar åtgärder som gynnar deras utbredning och håller dem i så artrikt och ursprungligt skick som möjligt. Buskagen som inkräktar på framför allt den stäppartade torrängens område och inte har samma intresse från botanisk synpunkt, måste därför delvis avlägsnas. Denna åsikt kommer också fram i statens naturvårdsnämnds besiktningsprotokoll av den 22 maj 1964. Där anges som åtgärdsförslag: "Röjning bör så småningom utföras för att begränsa buskgruppernas utbredning."

1.2.2 Undersökningsområdet utanför reservatet

Målsättningen i stort för området utanför reservatet bör vara att vidmakthålla ett omväxlande, i huvudsak öppet landskap (utom i nuvarande skogen).

Vegetationen har nämligen inte samma stora botaniska intresse här som i själva reservatet. Den är dock utan tvekan skyddsvärd och i behov av skötsel; yppiga ängsskogar av den typ som finns i områdets

N del förekommer t ex endast sparsamt i landets sydligaste del. Dessutom är det angeläget att vegetationen runt reservatet inte utvecklas så att den inverkar negativt på den stäppartade torrängens och extremrikkärrens samhällen. Sist men inte minst är själva landskapsbilden som sådan värdefull och njutbar även för de många som endast ser Benestads backar på håll från vägen på andra sidan dalen.

1.2.3

Det omgivande landskapet

Även utanför undersökningsområdet är landskapsbilden värdefull. Detta har lett till att länsstyrelsen i Kristianstads län den 18 januari 1972 belade ett stort område längs Fyledalen med landskapsbildsskydd. Man skulle nu önska en motsvarighet på dalens västra sida (i Malmöhus län). Önskvärt vore också bestämmelser i skyddet (t ex dikningsförbud) som tryggar vattentillförseln till de extremrikkärr och extremrikkärresrester som finns utanför reservatet i Fyledalen. (Det är föga känt i vilken mån stora vattentäkter på avstånd från själva dalen kan minska grundvattenflödet i sluttningarna. Denna fråga måste närmare utredas innan man t ex löser Ystads vattenförsörjning för framtiden).

I landskapsbildskyddet finns redan bestämmelser som bl a hindrar plantering av barrskog. På bif karta ser man emellertid två områden med granplanteringar som kommit till dessförinnan. Om man handlar snabbt bör det finnas möjlighet att fälla granarna medan de ännu är användbara som julgranar. Får de växa upp kommer de att störa landskapsbilden ännu mera än de gör nu.

Grustaget söder om undersökningsområdet är också en störande företeelse. Möjligheterna att snarast avsluta verksamheten och försiktigt återställa området bör undersökas.

2.

Skötsel och disposition av marken.

2.1

Åtgärder av allmän karaktär

2.1.1

Betet i framtiden

En grundprincip i skötselförslaget är önskemålet om ett allmänt utökat bete över hela området. Flera nötkreatur och ett halvdussin hästar därtill kan åstadkomma detta. Någon indelning av området i fällor bör inte vara nödvändig. Saltstenar bör provas på de ytor där hårt tryck och slitage är önskvärt t ex där ett buskage huggits ner.

2.1.2

Röjningarna

I skötselförslaget nedan föreslås åtskilliga röjningar. Det är an-

geläget att de ytor där buskagen skall bort städas noga. Riset brännes på område E, där muddermassor utsprits.

Även om anvisningarna ovan följs är risken uppenbar att hygges- och ogräsvegetation etablerar sig på de röjda ytorna. För att minska denna risk kan man enligt Gustawsson (1970) pröva att så havre (eller, om röjningen utförts på hösten, råg) för att "svälta ut" marken.

Även de buskage som skall finnas kvar kräver röjningar för att inte övergå till almskog och för att utgöra ett gott vilt och fågelskydd. Buskagen blir nämligen så småningom uttunnade nertill och hasseln tar överhanden över de stickande buskarna. Högsta åldern för buskagen borde inte tillåtas överstiga 20 år. Vid föryngring av buskagen skall första åtgärden bestå av huggning av alm, ask och ev övriga träd. Då stubbarna dött efter ett eller två år hugges buskagen från de centrala delarna medan brynen sparas. Större buskage föryngras genom två - tre röjningar. Någon önskan att få de inre delarna betade finns inte, och därför behöver ingen städning ske. Endast sådant ris som stör utseendet behöver brännas enligt ovan.

2.2

Detaljförslag

Nedan lämnas förslag till skötsel av de områden som lagts in på detaljkartan. Områdesgränserna överensstämmer i huvudsak med gränserna mellan de olika växtsamhällena.

Varje skötselområde behandlas under följande rubriker:

1. BESKRIVNING
2. MÅLSÄTTNING
3. SKÖTSEL
 - a) Engångsåtgärder
 - b) Kontinuerlig skötsel

Engångsåtgärder har prioriterats enligt en tregradig skala:

1. Hög angelägenhetsgrad. Åtgärden bör vidtas inom 1 à 2 år.
2. Önskvärd åtgärd, som dock kan anstå 3-5 år om medel och arbetskraft inte finns tillgängliga.
3. Åtgärder som kan äga rum vid lämpligt tillfälle.

Skötselområde A

Beskrivning: Ett hörn (20-30 m av den almdominerade ängslövskogen. Underväxten av hagtorn, hassel m fl buskar skymmer en vid utblick över Fyledalen.

Målsättning: Lövskog utan buskskikt så att utsikt erhålles.

Skötsel:

1. Engångsåtgärd: Buskskiktet bortröjes.
 1. Underhållsåtgärd: Buskslätter de första tre åren.

Skötselområde D

Beskrivning:

Pestskräpbevuxet område som tenderar att breda ut sig uppför bäckravinerna. Vid den gamla kvarngrunden finns tre pilar, som troligen varit hamlade.

Målsättning:

Pestskräpsamhälle endast under pilarna. Humlade pilar.

Skötsel:

1. Underhållsåtgärd: Pilarna hamlas. Pestskräpet slås 2 - 3 ggr årligen tills önskad utbredning erhållits.

Skötselområde H

Beskrivning:

Området, som sluttar kraftigt, består av en askdominerad skog i sydost med en bård av alar i norra kanten. Längre ned i sluttningen finns hassel- och hagtornsbuskage.

Målsättning:

Skogen och buskagen får tillväxa ostört, men några nya buskage får inte kolonisera terrängen och kärret i norra kanten.

Skötsel:

Kontinuerlig skötsel: Skogsbrynet i norra kanten granskas vart 5:e år. Röjning utförs om brynet rycker norrut. Bete.

Skötselområde I

Beskrivning:

Området utgörs av två små ytor med kulturbetesmark längst i SO. Den sydligaste är ganska torr med en markerad kulle nära askskogen. Den andra ligger på andra sidan av en flik av kärret och är betydligt fuktigare.

Målsättning:

Området behålles som betesmark. Någon dränering för att förbättra betet får dock inte ske.

Skötsel:

2. Engångsåtgärder: Stängslet som går över den norra delen avlägsnas.
 Kontinuerlig skötsel: Bete.

Skötselområde J

Beskrivning:

Skötselområdet omfattar åkerstensrösena längs reservatets gräns från sydöstra hörnet mot

nordväst bort till almskogen (drygt 500 m). Rösena ligger mestadels i mycket brant sluttning och är delvis nästan vegetationsfria, delvis skylda av snår och träd

Målsättning:

Att avlägsna rösena är helt orealistiskt, men de får inte utvidgas mera. De skall döljas i mera busk- och träddominerad växtlighet utan att denna tränger ned för mycket i kärren och torrängen nedanför.

Skötsel:

2. Engångsåtgärder: Rösena befrias från skräp. Berörda lantbrukare påminnes om förbudet mot att tippa sten och skrot i rösena. Inte heller organiskt material (blast, halm e dyl) får tippas.

Kontinuerlig skötsel: Rösena synas vart 5:e år. Buskar som sprider sig till kärren och torrängen nedanför avlägsnas.

Skötselområde K

Beskrivning:

Extremrikkärren har sammanförts till detta skötselområde. De innehåller *Juncus subnodulosus*-samhälle med hög vegetation och *Schoenus ferrugineus*-samhälle med lägre. I synnerhet *Juncus subnodulosus*-samhället förekommer på många små ytor även utanför de 10 delområden som markerats på kartan.

Målsättning:

Extremrikkärren har undersökningsområdets värdefullaste vegetation från botanisk synpunkt. De måste bevaras och skyddas från igenväxning, dränering eller uttorkning av andra orsaker.

Skötsel:

2. Engångsåtgärder: Buskar och träd tas bort från de på kartan markerade områdena.

Kontinuerlig skötsel: Bete, mycket hårdare än det nuvarande och gärna med några hästar. Området synas vart 5:e år och buskar röjes bort om de ökar. Om hampflockeln (*Eupatorium cannabinum*) ökar ytterligare, bekämpas den med lie flera efter varandra följande år.

Skötselområde L

Beskrivning:

Skötselområdet består av den stäppartade torrängen i backarna samt av de busakge som växer där.

Buskagen har inte skilts från det övriga eftersom skötseln av den stäppartade torrängen till stor del består i att hålla efter buskagen.

Vegetationen tillhör *Helictotrichon pratense*-samhället samt i de större buskagen *Mercurialis*-samhället. Längs bäckarna finns partier av extremrik-kärns- och kalkfuktängstyp.

Målsättning:

Den stäppartade torrängens artrikedom skall bevaras och dess yta ökas något. Buskagen måste därför bekämpas. En del snår skall dock bevaras så att man får behålla den omväxlande landskapsbilden och häckningsplatser för fåglarna.

Skötsel:

1. Engångsåtgärder: De ytor, som i kartan markerats med lodräta streck befrias från buskage. Härvid är det viktigt att se till att även (ja i synnerhet) de minsta buskarna tas bort.

2. "- Även de ytor, som markerats med vågräta streck, (och som delvis även berör kärrmarkerna) befrias från buskage. Denna röjning avlägsnar bl a ett ganska stort buskage fullständigt. De fyra med svart markerade buskagen sparas däremot. Rakt öster om Skvattmöllas ruin finns nära stenrösfoten ett stort bestånd med nässlor och hundkåx. Det bekämpas (antagligen bäst, med lie) under några år tills arterna ger upp.

Kontinuerlig skötsel: Starkt bete, helst med både hästar och nötkreatur. Området synas till en början varje år, varvid de röjda ytorna uppmärksammas speciellt; nya skott från buskarna bultas i juli och ev hyggesvegetation avlägsnas manuellt eller genom att kreatur tjudras på platsen. På samma sätt kan kreatur tjudras där hundloka och nässlor kommer upp, så att dessa åtminstone trampas ner. När förhållandena stabiliserats efter röjningarna synas området vart 5:e år och nya röjningar utförs efter hand som buskarna växer upp.

3. Åtgärder rörande sociala anordningar.

3.1 Allmän målsättning. Reservatet är inte av social natur men har dock en hel del besökare med specialintresse för geologi och botanik. De sociala åtgärderna bör inskränkas till att ge möjlighet att komma

till och in i reservatet och en information till allmänheten.

3.2 Åtgärdsförslag.

3.2.1 Väg och P-plats.

För närvarande saknas körväg och uppställningsplats för motorfordon i direkt anslutning till reservatet. Den stig, som leder fram till reservatet från öster längs staketet mellan åkern och betesmarken är från alla synpunkter olämplig. Förslag till vägdragning och P-plats har utformats så att besökare skall kanaliseras till de i vegetationshänseende mest slitagetåliga partierna. P-platsen beräknas rymma ca 15 bilar och utlägges enligt kartan.

3.2.2 Stig utlägges från P-platsen till norra delen av reservatet med genomgångar vid stängslen.

3.2.3 Enkel spångning över två sankta partier. (Sten istället för träspång).

3.2.4 Utsikt 50 meter markeras i stigens norra del.

3.2.5 Upplysningstavla uppsättes vid P-platsen.

3.2.6 Friläggning av kalktuff.

3.2.7 Toalett uppsättes vid P-platsen. Kommunen har lovat svara för tömning och rengöring.

4. Ekonomisk flerårsplan

4.1 Den ekonomiska flerårsplanen är ett försök att beräkna arbetskrafts-åtgång och kostnader för att genomföra de enligt planen föreslagna åtgärderna.

Sammanställning över åtgärder som beräknas belasta vårdanslaget under en 10-årsperiod.												
Skötselområde	Skötselåtgärder	Dagsverksåtgång					Övriga kostnader					Därefter per år
		74/75	75/76	76/77	77/78	78/79	Därefter per år	74/75	76/77	77/78	78/79	
L	Röjning	80	50	30	30	30	20					
		10	3	3	2	1	1					
		3	1	1	1	1	1					
D	Slätter	3	2	2	2	2	2					
I, J	Borttransport av skräp och taggtråd	5										
b	Hamling av pilar	5										
	Transport	106	56	36	35	34	24	500				

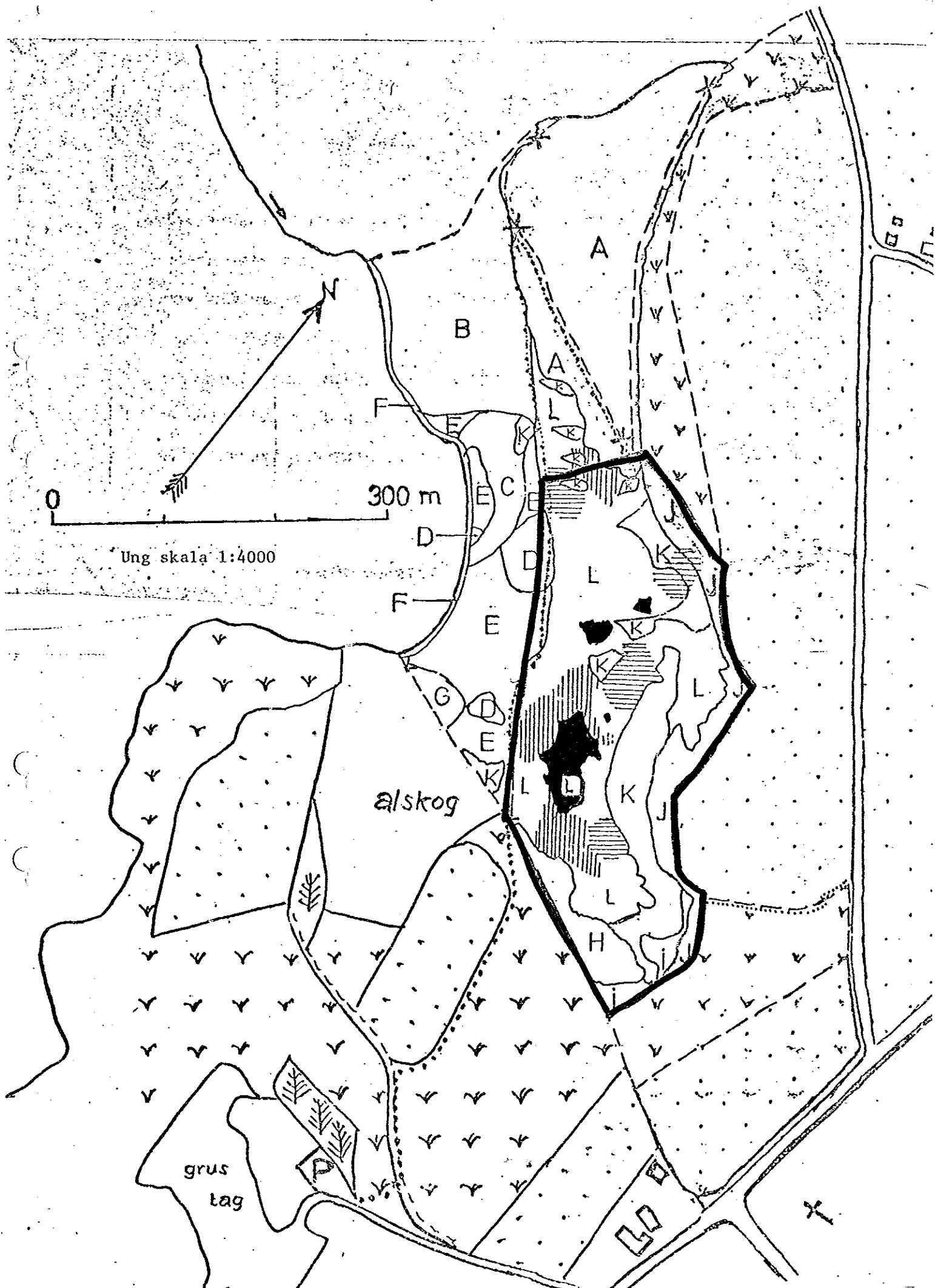
Sammanställning över åtgärder som beräknas belasta vårdanslaget under en 10-årsperiod.

	Dagsverksåtgång						Övriga kostnader					
	74/75	75/76	76/77	77/78	78/79	Därefter per år	74/75	76/77	77/78	78/79	Därefter per år	
Transport	106	56	36	35	34	24	500					
Sociala åtgärder												
P-plats	10	1	1	1	1	1	3000	100	100	100	100	
Stig	6	1	1	1	1	1	500					
Skyltning	1						100					
Toalett	5						6000					
Övrigt												
Tillsyn							2000	2000	1000	1000	1000	
Administration							1000	1000	1000	1000	1000	
Summa	128	58	38	37	36	26	13100	3100	2100	2100	2100	

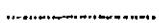
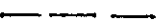
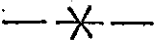
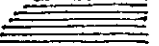
4.3 Sammanställning över kostnader, som beräknas belasta vårdanslaget under en tioårsperiod

	74/75		75/76		76/77		77/78		78/79		Därefter per år	
	dv	kr	dv	kr	dv	kr	dv	kr	dv	kr	dv	kr
Vårdåtgärder	106	16.400 ¹⁾	56	8.400	36	5.400	35	5.250	34	5.100	24	3.600
Sociala åtgärder	22	19.050	2	400	2	400	2	400	2	400	2	400
Övrigt		3.000		3.000		2.000		2.000		2.000		2.000
Summa	128	38.450	58	11.800	38	7.800	37	7.650	36	7.500	26	6.000

1)
Ett arbetardagsverke kostar 150:- kronor.



Teckenförklaring till karta över Benestads backar.

	Befintlig väg
	Befintlig enskild, spärrad väg
	Befintlig stig
	Föreslagen ny väg med P-plats (olika alternativ)
	Föreslagen stängselsträckning runt betesmarken
	Föreslagen placering av stättor eller vändkors i stängslet
	Snår, som enligt skötselplanen skall bevaras
	Yta, som helt befrias från buskar. Prioritet 1
	Yta, som helt befrias från buskar. Prioritet 2
A-L	Skötselområden
	Benestads k:a

Markanvändning utanför undersökningsområdet:

	Åker och vall
	Betesmark
	Granplantering